

«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ

«Филология» факультеті

«Қазақ тіл білімі» кафедрасы

**6B01717- «Қазақ тілі мен әдебиеті»
білім беру бағдарламасы бойынша білім алушылар үшін
ESS 2213 «Емле және сөз сазы» пәні бойынша
LING 21003 Қазақ тілтану**

Оқу (модульдік) жұмыс бағдарламасы (Syllabus)

**Нұр-Сұлтан
2022**

Бұл құжат 2003 жылғы 7 қаңтардағы «Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы» ҚРЗ 7-бабының 1-тармағына сәйкес қағаз жеткізгіштегі құжатпен бірдей

Құжатқа қол қойғандар

№	Аты-жөні	Қызметі
1	Мамаева Гүлнар Бейсенқызы	профессор
2	Маликов Куанышбек Турарбекович	Заведующий кафедры
3	Акишева Айслу Кенесовна	
4	Бейсенбай Ардақ Бақытұлы	Декан факультета

Өзілеуші: Мамаева Гүлнар Бейсенқызы, профессор

ESS 2213. «Емле және сөз сазы» пәні бойынша оқу (модульдік) жұмыс бағдарламасы (Syllabus)

6B01717- «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы негізінде әзірленген.

«Қазақ тіл білімі» кафедрасының отырысында қарастырылды, хаттама № 10, «19» 05. 2022 ж.

Факультеттің оқу-әдістемелік комиссиясының отырысында мақұлданды, хаттама № 10, «3» 06. 2022 ж.

ТҮСІНІКТЕМЕ ХАТ

1. Пәннің қысқаша сипаттамасы: Қазақ тілінен меңгерілетін білім деңгейлерін жүйеге келтіріп, тиянақтап, болашақ тіл мамандарының жазу сауаттылығын, ауызша сөйлеу дағдысын жетілдіріп, тіл байлығын арттырып, тіл дыбыстарының, түбір сөздер мен қосымшалардың, күрделі сөздердің жазылу емлесі, ерекшеліктеріне қатысты теориялық мәселелерді саралауға негіз болады.

Пәннің мақсаты	Білім беру бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелері (ОН)*	Пән бойынша күтілетін оқыту нәтижелері (ОН) Пәнді оқыту нәтижесінде білім алушы қабілетті болады:
Тіл мамандарына дұрыс сөйлеу, сауатты жазу ережелерін меңгертіп, тыныс белгілерінің қызметін, орнын анықтау, орфоэпиялық, орфографиялық нормалардың мәнін түсіндіру, жазу жұмысындағы қате-кемшіліктерін жойып, сауатты жазуға үйрету.	-орфографиялық қағидалардың ғылыми-теориялық негіздерін анықтау; -тіл білімінің басқа салалармен арақатынасын айқындау; -емле және тыныс белгі ережелерінің заңдылықтары, олардың іскерлік пен дағдыны қалыптастырудағы психологиялық, әлеуметтік негіздері туралы мағлұмат беру;	- орфографиялық қателердің себептері мен оны болдырмау жолдарын меңгерту; - жазу тілі мен ауызекі тілдің арасындағы ерекшелікті ажырату.

2. Пререквизиттер

Аталған пәнді меңгеру үшін «Қазіргі қазақ тілінің фонетикасы. Қазіргі қазақ тілінің лексикологиясы. Қазақ тілінің семантикасы» пәннің (пәндердің) меңгеру барысында игерілген білімдер, біліктер және дағдылар қажет.

Постреквизиттер

Аталған пәнді меңгеру барысында игерілген білімдер, біліктер және дағдылар келесі пәндерді Әдеби тілдің қалыптасу кезеңдері. Қазіргі қазақ тілінің сөзжасам жүйесі. Қазіргі қазақ тілі: морфемика. Қазақ тілінің морфологиясы. Қазақ тілінің синтаксисі. Мәтін синтаксисі. Қазақ тілінің терминологиясы. Қазақ ономастикасы. Қазақ тілінің тарихи грамматикасы. Академиялық жазу. Қазақ тілінің стилистикасы. меңгеруге қажет болып табылады.

3. Оқу жоспарынан көшірме

Курс: 2

Семестр: 3

ECTS бойынша кредит саны: 6

Сабақ түрі	Жалпы сағат саны
Дәрістер	30
Семинар сабақтар	30
Білім алушының өзіндік жұмыстары (БӨЖ)	120
Барлығы	180

4.Модульдер бойынша пәннің тақырыптық жоспары

(академиялық сағатта)

Модуль №	Модульдің атауы
1	Қазақ жазуының тарихы
2	Қазақ жазуын жаңғырту

Дәріс сабақтары				
Апталар №	Модуль №	Дәріс тақырыбының атауы	Сағат саны	Оқытудың түрлері мен әдістері
1	1	Жазу және оның даму кезеңдері	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
2	1	А. Байтұрсынұлы – араб графикасына негізделген қазақ жазуының реформаторы	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
3	1	Жазу ережелері	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
4	1	Латын әліп-биіне көшуге байланысты емле мәселесі	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
5	1	Қазақтың орыс графикасына негізделген әліп-биі мен емлесі	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
6	1	Жаңа әліп-биге сай жаңа емле	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
7	1	Әріптердің емлесі	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
8	2	Түбір сөздердің емлесі	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
9	2	Күрделі сөздердің емлесі	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
10	2	Емле сөздігі – тілдегі сөздердің жазылуын бір жүйеге түсіретін құрал	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
11	2	Қазақ әдеби тілінің ауызша түрі және оның қолданылу өрісі	2	Түсіндірмелі-көрнекілік,

				репродуктивті және проблемалық
12	2	Сөз сазы, яғни сөзді дұрыс айту (дыбыстау) заңдылықтары	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
13	2	Сөз сазының көркем әдебиет пен өнердегі маңызы	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
14	2	Сөз сазы нормаларының қолданылу жайы	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
15	2	Сөз сазы ережелерін игеруде ескерілетін жайттар	2	Түсіндірмелі-көрнекілік, репродуктивті және проблемалық
БАРЛЫҒЫ			30	

Тәжірибелік (семинар) сабақтар				
Апталар №	Модуль №	Тәжірибелік (семинар) сабақ тақырыбының атауы	Сағат саны	Оқытудың түрлері мен әдістері
1	1	Жазу және оның даму кезеңдері	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
2	1	А. Байтұрсынұлы – араб графикасына негізделген қазақ жазуының реформаторы	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
3	1	Жазу ережелері	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
4	1	Латын әліп-биіне көшуге байланысты емле мәселесі	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
5	1	Қазақтың орыс графикасына негізделген әліп-биі мен емлесі	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
6	1	Жаңа әліп-биге сай жаңа емле	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
7	1	Әріптердің емлесі	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау

8	2	Түбір сөздердің емлесі	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
9	2	Күрделі сөздердің емлесі	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
10	2	Емле сөздігі – тілдегі сөздердің жазылуын бір жүйеге түсіретін құрал	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
11	2	Қазақ әдеби тілінің ауызша түрі және оның қолданылу өрісі	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
12	2	Сөз сазы, яғни сөзді дұрыс айту (дыбыстау) заңдылықтары	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
13	2	Сөз сазының көркем әдебиет пен өнердегі маңызы	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
14	2	Сөз сазы нормаларының қолданылу жайы	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
15	2	Сөз сазы ережелерін игеруде ескерілетін жайттар	2	Сұрақ-жауап, сыни ойлау, топтық және жеке жұмыс, кешенді морфологиялық талдау
БАРЛЫҒЫ			30	

БӨЖ				
Апталар №	Модуль №	БӨЖ тақырыбының атауы. БӨЖ тапсыру мерзімі	Сағат саны	Оқытудың түрлері мен әдістері
1	1	Жазу және оның даму кезеңдері	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
2	1	А. Байтұрсынұлы – араб графикасына негізделген қазақ жазуының реформаторы	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
3	1	Жазу ережелері	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен

				жұмыс, бақылау
4	1	Латын әліп-биіне көшуге байланысты емле мәселесі	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
5	1	Қазақтың орыс графикасына негізделген әліп-биі мен емлесі	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
6	1	Жаңа әліп-биге сай жаңа емле	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
7	1	Әріптердің емлесі	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
8	2	Түбір сөздердің емлесі	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
9	2	Күрделі сөздердің емлесі	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
10	2	Емле сөздігі – тілдегі сөздердің жазылуын бір жүйеге түсіретін құрал	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
11	2	Қазақ әдеби тілінің ауызша түрі және оның қолданылу өрісі	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
12	2	Сөз сазы, яғни сөзді дұрыс айту (дыбыстау) заңдылықтары	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
13	2	Сөз сазының көркем әдебиет пен өнердегі маңызы	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
14	2	Сөз сазы нормаларының	8	Ақпаратты іздеу,

		қолданылу жайы		игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
15	2	Сөз сазы ережелерін игеруде ескерілетін жайттар	8	Ақпаратты іздеу, игеру, өңдеу және зерттеу әдістері, пікір алмасу, мәтінмен жұмыс, бақылау
БАРЛЫҒЫ			120	

5. Пәннің қысқаша ұйымдастырушылық-әдістемелік сипаттамасы

Оқу нәтижелерін бақылау түрлері

1-аралық бақылау: Жетінші аптада аралық бақылау өткізіледі. Бақылау ауызша түрде өткізіледі. Аралық бақылау тапсырмаларына әр жеті аптада өткен тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі.

2-аралық бақылау: Он бесінші аптада аралық бақылау өткізіледі. Бақылау ауызша түрде өткізіледі. Аралық бақылау тапсырмаларына әр жеті аптада өткен тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі.

Қорытынды бақылау: Ауызша емтихан түрінде қорытынды бақылау жоспарлануда.

Курстың саясаты мен процедурасы

Оқу пәнін оқытуда оқытушының білім алушыларға қоятын нақты талаптары келтіріледі.

- Білім алушылардың кестеге сәйкес барлық сабақтарға міндетті түрде қатысуы;
- Сабақтарға алдын-ала дайындалу;
- СӨЖ уақтылы орындау және тапсыру;
- Сабақтың барлық түрлеріне дайындық тәуелсіз, шығармашылық сипатта болуы керек;
- Сабақ барысында белсенді жұмыс пен шығармашылық көрсету;
- Бақылаудың барлық түрлеріне қатынасу;
- Университеттің академиялық адалдық саясатын ұстану.

6. Пәннің оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

№ п/п	Автор, атауы, баспасы, шығарылған жылы	Ақпарат көзі	Бары (дана)	
			Кітапханада	Кафедрада
1	2	3	4	5
Негізгі әдебиеттер				
1	Сыздық Р. Қазақ тілінің анықтағышы. 12-т. – Алматы: Ел-шежіре, 2018. – 378 б.	Оқулық	20	2
2	Уәли Н.М. Графика. Орфография. Орфоэпия. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі, А.Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты. – Алматы: 2018. – 235 б	Оқулық	30	1
3	Ерғалиев Қ.С. Қазақ тілінің орфографиясы мен пунктуациясы. Оқу құралы. 3-басылымы. – Павлодар: ПМПИ баспасы, 2016. – 209 б.	Оқу құрал	5	1

4	Терминасова С.Г. Тіл және мәдениетаралық коммуникация. – Алматы, Ұлттық аударма бюросы, 2018. – 320 б.	Оқулық	20	1
Қосымша әдебиеттер				
5	Қазақ емлесінің негізгі ережелері. – Алматы, 2018. – 459 б.	Жинақ	20	1
Электрондық және интернет-ресурстар				
6	https://www.glossary-internet.ru/terms/%D0%98/internet_resurs/			
7	https://termincom.kz/			
8	https://www.qazlatyn.kz/			

7. Білім алушылардың оқу нәтижелерін бағалау жүйесі

Білім алушылардың білімі, шеберлігі, дағдылары келесі жүйе бойынша бағаланады.

Әріптік жүйе бойынша баға	Баллдардың сандық эквиваленті	Пайыздық көрсеткіші	Дәстүрлі жүйе бойынша баға	Бағалау критерийлері
А	4,0	95-100	Өте жақсы	А бағасы студент бағдарламалық материалды терең және берік игерсе, оны толық, жүйелілікпен, сауатты және логикалық үйлесімді баяндаса, тапсырманың түрі өзгергенде жауап беруге қиналмаса, қойылған сұрақтарға еркін жауап берсе, монографиялық материалдарды білетіндігін көрсетсе, қабылданған шешімдерді дұрыс дәлелдей алса, практикалық жұмыстарды орындауда жан-жақты дағдылар мен әдістерді пайдалана білсе, материалды өз бетімен қатесіз тұжырымдай білетіндігін және баяндай алатындығын көрсетсе қойылады.
А-	3,67	90-94		А- бағасы студент бағдарламалық материалды терең және берік игерсе, оны толық, жүйелілікпен, сауатты және логикалық үйлесімді баяндаса, тапсырманың түрі өзгергенде жауап беруге қиналмаса, қойылған сұрақтарға еркін жауап берсе, монографиялық материалдарды білетіндігін көрсетсе, қабылданған шешімдерді дұрыс дәлелдей алса, практикалық жұмыстарды орындауда жан-жақты дағдылар мен әдістерді пайдалана білсе, материалды өз бетімен қатесіз тұжырымдай білетіндігін және баяндай алатындығын көрсетсе қойылады. Студенттің өзімен дұрысталатын,

				негізгі түсініктерде байқалатын кемшіліктер рұқсат етіледі.
В+	3,33	85-89	Жақсы	В+ бағасы студент бағдарламалық материалды берік білсе, оны сауатты және мәні бойынша әдеби тілде баяндаса, қойылған сұраққа берген жауабында елеулі дәлелсіздікке жол бермесе, теориялық ережелерді дұрыс қолдана білсе және практикалық мәселелерді шешетін қажетті дағдылары болса қойылады. Жауап беру кезінде оқытушының көмегімен кемшіліктерді дұрыстау рұқсат етіледі.
В	3,0	80-84		В бағасы студент бағдарламалық материалды берік білсе, оны сауатты және мәні бойынша әдеби тілде баяндаса, қойылған сұраққа берген жауабында елеулі дәлелсіздікке жол бермесе, теориялық ережелерді дұрыс қолдана білсе және практикалық мәселелерді шешетін қажетті дағдылары болса қойылады. Жауап беру кезінде оқытушының көмегімен кемшіліктерді дұрыстау немесе елеусіз қателіктер рұқсат етіледі.
В-	2,67	75-79		В- бағасы студент бағдарламалық материалды берік білсе, оны сауатты және мәні бойынша әдеби тілде баяндаса, қойылған сұраққа берген жауабында елеулі дәлелсіздікке жол бермесе, теориялық ережелерді дұрыс қолдана білсе және практикалық мәселелерді шешетін қажетті дағдылары болса қойылады. Бірақ, жауап беру кезінде елеулі кемшіліктер мен қателіктер, оқытушының жетектеуші сұрақтарды қою кезінде студенттің кемшіліктерді дұрыстауы рұқсат етіледі.
С+	2,33	70-74		С+ бағасы студент толық жауап берсе, бірақ оны егжей-тегжейлі білмесе, дәлсіздіктерге, жеткіліксіз тұжырымдамаларға жол берсе, бағдарлама материалын баяндаудағы жүйелікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиыншылықтар көретін болса. Негізгі тұжырымдамаларды анықтау кезінде студент өзін-өзі дұрыстауда қиыншылық көретін болса 1–2 қаттелік рұқсат етіледі.
С	2,0	65-69	Қанағаттанар-	С егер студент толық жауап бермесе,

			лық	логикалық үйлесімділігі мен реттілігі бұзылса, оны егжей-тегжейлі білмесе, дәлсіздіктерге, жеткіліксіз тұжырымдамаларға жол берсе, бағдарлама материалын баяндаудағы жүйелікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиыншылықтар көретін болса қойылады. Студент жалпы білімін мысал ретінде оқытушының көмегімен айқындай алады.
C-	1,67	60-64		C- бағасы студент толық жауап бермесе, логикалық үйлесімділігі мен реттілігі бұзылса, оны егжей-тегжейлі білмесе, дәлсіздіктерге, жеткіліксіз тұжырымдамаларға жол берсе, бағдарлама материалын баяндаудағы жүйелікті бұзса және практикалық тапсырмаларды орындауда қиыншылықтар көретін болса, ұғымдардың сипатын анықтауда өрескел қателіктер жасалатын болса қойылады. Жауап беру кезінде қорытындылар жасалмайды, Жалпыланған білімді нақты көріністерін анықтауға қабілеті көрсетілмейді.
D+	1,33	55-59		D+ бағасы студент толық жауап бермесе, мысал келтіруге қиналса, логикалық үйлемсіз жауап берілсе, терминдерге, ұғымдар мен фактілерге сипаттама, құбылыстарға анықтама беруде едәуір үлкен материалдық қателіктер жасалса, берілген жауаптарға қорытынды жасалмаса, жауап сауатсыз болса, қосымша сұрақтарға жауап беру кезінде, студент берілген жауаптың байланысы туралы тек оқытушының көмегімен ғана түсінсе қойылады.
D	1,0	50-54		D- бағасы студент толық жауап бермесе, логикалық үйлемсіз жауап берілсе, терминдерге, ұғымдар мен фактілерге сипаттама, құбылыстарға анықтама беруде едәуір үлкен материалдық қателіктер жасалса, берілген жауаптарға қорытынды жасалмаса, жауап сауатсыз болса, мысалдар келтірілмесе, студент берілген жауап пен басқа модульдердің немесе басқа пәндердің объектілерімен байланысын көрмесе,

				оқытушының қосымша және нақтылаушы сұрақтарынан кейін жасалған қателіктер дұрысталмаса қойылады.
FX	0,5	25-49	Қанағаттанарлықсыз	FX ағымдағы, аралық және қорытынды бақылау формаларымен қарастырылған жеке тапсырманы орындай алмаса, бағдарламамен қарастырылған негізгі әдебиеттермен жұмыс істемесе қойылады. F цифрлы эквиваленті ретінде 0-24 бағасы қолданылады, студент бағдарламалық материалдың едәуір бөлігін білмейтін болса, елеулі қателерге жол берсе, практикалық жұмыстарды үлкен қиындықпен орындайтын болса, моульдің жартысынан көп бөлігін игермесе, жауап беру кезінде қарапайым сұрақтарға жауап бере алмаса қойылады
F	0	0-24		